

3/2006

KNIŽNÍ ZNACKA

SPOLEK SBĚRATELŮ A PŘÁTEL EXLIBRIS

OTÁZKY A ODPOVĚDI HANY ČÁPOVÉ

Když mě pan Dolívka požádal o krátký článek o mé práci, který by mohl uveřejnit ve zpravodaji Okno, rozhodla jsem se, že bych této příležitosti mohla využít a odpovědět na nejčastější otázky milovníků umění a sběratelů, které jsou mi kladeny.

„Kde berete inspiraci?“

Narodila jsem se a žiji v Praze. Moje nejtěplejší dětství byla klidná čtvrť na Žižkově, zelené louky a rozkvetlá třešňovka a nedělní obědy v restauraci a procházky s rodiči po historických památkách Prahy, první návštěva výstavy o animované tvorbě v Mánesu. A pohádky. Protože jsem tehdy ještě neuměla číst, plnila jsem stránku s textem zase svými obrázky. První kniha, kterou jsem sama dokázala přečíst, byla od Libora Fáry a byla skvěle vymyšlená pro děti. Moje školní dětství, to byl malebný starý Břevnov s velice rázovitými obyvateli a jejich podivuhodnými osudy, hry v Kajetáne, v Ryšavce a v klášterní zahradě. Vycházky s naší učitelkou odpoledne po Hradčanech a Strahově a Petříně, které někdy končily dost neobvykle a velmi překvapivě, například tím, že nás celou třídu zamkl spolužák ve Vladislavském sále a zahodil klíč. Tahle paní učitelka se v nás snažila vzbudit úctu a lásku k vážné hudbě. První opera, kterou jsem v sedmi letech celou vyslechla, byl Don Giovanni. Vysílali

Král Lear. Hana Čáповá..C3. 1998

ji večer v rádiu, dívala jsem se oknem do protější tajemné zahrady, kam jsme jako děti nikdy nechodily, letní nebe bylo plné hvězd a bylo to úžasné. Takovéhle zážitky

člověk v sobě nosí celý život a může z nich čerpat stále. Myslím, že právě to nejtěžší dětství naučí dívat se a vnímat všechno kolem a dokázat si vzít inspiraci i z toho, co někdy ani vidět není a lze jen tušit.

„Proč děláte grafiku?“

Během let v různých výtvarných kroužcích, na LŠU a poté na Střední výtvarné škole V. Hollar, jsem měla možnost se seznámit téměř se všemi výtvarnými obory. Nejvíce mě lákalo divadlo nebo film, navrhovat kostýmy a plakáty. Když jsem dělala zkoušky na VŠUP, překvapilo mě, že doporučují ateliér ilustrace a grafiky. Až když

jsem tam opravdu začala studovat, bylo mi najednou jasné, že tohle je to pravé. Ilustrace je vlastně spojení psaného textu, kresby a imaginace. A to jakoukoliv technikou. Hned v prvním ročníku jsme mohli dělat grafiku. Ta moje byla ve velkém formátu a byla inspirována vystoupením francouzského mima v pražském divadle. Od té doby mám ráda grafiku, mám raději větší formáty a grafiku, kresbu používám pro svá osobní sdělení.

„Co ta grafika vyjadřuje?“

Vodítkem pro obsah je obvykle název, ale hlavně to, co divák na obrázku vidí. Každý člověk je jiný, má za sebou jiné zkušenosti a jiný život. Obrázek skutečně chápe jen jeho autor, pokud vůbec. Není důležité dešifrovat obsah, ani nejpodrobnější vysvětlování nikomu neurčí, aby se mu dílo líbilo a něčím ho oslovilo. Nejvíce sdělují ilustrace, protože ve větší či menší míře respektují děj literárního díla, knihy. Svým původem je do knih určeno i exlibris. Pokud ode mne někdo

Faethón. Hana Čápková.. C3. 2002

chce exlibris, chci já od něho téma či literární námět. Osobní světy každého z nás jsou odlišné a co jednoho nadchne, to druhý prostě neuznává. Aby potom práce nebyla zbytečná.

„Jak dlouho Vám trvá, než uděláte grafický list?“

Teoreticky větší formáty déle a malé méně, prakticky jakkoliv dlouho. Musím obstarat měděnou desku a připravit ji, poté opatřit krytem, vyrýt, vyleptat, udělat nátisk. Během tohoto procesu se může cokoli zhatit a musím předělávat, upravovat nebo začít celé znovu. A pak zbývá ještě tisk, pak vymyslet název, podepsat a začít další grafiku. Rozhodně jedna z nejdůležitějších věcí pro výtvarníka je moci práce prezentovat na výstavách a doufat, že někoho zaujmou a přinesou radost a nebudou jen zakrývat rámy ve zdi.

Hana Čápková

Převzato ze Zpráv Klubu přátel výtvarného umění - Prostějov Okno č. 7, 2006.

VÝSTAVA JANA KAVANA V CHRUDIMI

„Devatero řemesel a desátá bída,“ zarecitovala šklebící se teta Kateřina a poskakovala po pokoji. Doktor Vlach ironicky odsekl, že zná spoustu instalatérů i truhlářů, kteří umí jen jedno řemeslo a ještě bídně a člověk má chuť je vyplatit holi místo mzdou, zatímco někteří šikulové dovedou to i ono! Jako kdyby znal akademického malíře Jana Kavana, který se dovede ohánět šikovně zednickou lžící jako grafickými nástroji. Co všechno dovede Jan, vystudovaný na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliérech prof. A. Strnadela, prof. J. Trnky a konečně v ateliéru prof. Z. Sklenáře? Co všechno dovede ten na první pohled trochu asketický, ale laskavý člověk, s úsměvem, který pohladí?

Předně má nevšední cit pro architekturu a umí citlivě převádět své myšlenky i odvážné sny v realitu. Důkazem je vyřešená venkovská chaloupka v Chorouškách, krásně upravená zahrada v Tróji a podzemní ateliér v zahradě tamtéž. Naprosto přesné prostorové cítění, dokonalost a harmonie veškerého uspořádání s úžasným citem pro okolní přírodu. Je chovatelem červených i černých ryb v malém rybníčku, který zdobí zahradu, umí rožnit v zahradním krbu, organizuje výstavy v trojské galerii U lávky, učí studenty na grafické průmyslovce na Hollarově náměstí – což musí být pro pečlivého profesora Kavana dost velká zkouška nervů - je aktivním členem Sdružení českých umělců grafiků Hollar, snaží se chránit devastovanou přírodu a burcuje naše svědomí: dívejte se lidičky, tady na Císařském ostrově chtějí postavit monstrózní čističku, támhle bude dálnice, támhle se ničí lesy... Ještě umí dobře jezdit autem, o čemž jsem se přesvědčil při společné jízdě do Švýcarska a Francie. Na společné výpravě jsem poznal, že Honza, Jan, je všeobecně nadaný, že se s ním dá dokonce bez hádání strávit příjemná dovolená, ale nedá se s ním spát v jedné francouzské manželské posteli. A teď si možná říkáte, co nám to ten chlap vykládá? Jak spal s Kavanem, že Jan umí zednické práce, že je skalní ochránce přírody? A co kumšt, grafika, obrazy? Aha!

Myslím si, že umělec je v první řadě člověk a podle jeho lidských skutků a životního stylu lze dešifrovat i celou jeho tvůrčí aktivitu. Obrazy a grafika jsou výsledkem činnosti člověka, a je-li člověk lempl, odevzdává umění hodné lempla, i když je stokrát hodnoceno věhlasnými kunsthistoriky jako geniální a velkolepé. Člověk vnímavý pochopí, že se koná podvod. Ne tak u Jana Kavana. Jan je

Jan Kavan. C3. 2002

zodpovědný, přesný, citlivý a nadaný. Z jeho ateliéru vycházejí obrazy a grafické listy, které svědčí v jeho prospěch. Vynecháme-li z dnešního hodnocení tvorbu malířskou, která má stejný tvůrčí náboj jako grafické dílo, ale není zde zastoupena, pak se musíme soustředit na grafiku. Grafické techniky: akvatinta s leptem, barevná litografie. Sám pro sebe upřednostňuje kombinovanou techniku leptu s akvatintou, která je pro autora výraznější a typičtější, umožňuje mu citlivým způsobem reagovat na proměny světa, proměny krajiny i člověka v zápase: člověk – příroda, člověk – člověk a konečně člověk se sebou samým.

Jan Kavan. L1. 2004

Výsledkem jsou grafické cykly, které v průběhu času zaznamenávají devastaci krajiny, ničení přírody a fauny, devastaci člověka i jeho duše. Ukazují ničivou sílu lidské bytosti, která bez zábrán a často jen za peníze kazí dokonalost a harmonii životního prostředí a následně sama sebe.

Od cyklů z romantické přírody se vrací k lidem a zvláštními symboly, sugestivními znaky a grafickými skládačkami zápasí s člověkem. Člověk se stává pro Kavana podivnou loutkou, kterou záměrně deformuje a s kterou si pohrává jako Stvořitel v době zrodu. Jindy do hlav lidí, zejména žen, vkládá zvláštní labyrinty,

směsice podivných chodbiček vzájemně se protínajících, spojujících se a „drtících“ vlastní, původně milé a hezké obličej. Vznikají tak dramatické záznamy lidských bytostí, které vypovídají o duševním napětí dnešního člověka a zpětně i o vnitřních zápasech a vnímání světa Janem Kavanem.

Uklidňujícím cyklem je záznam převážně jihočeských měst: Český Krumlov, Telč, Jindřichův Hradec, Prachatice, České Budějovice a dalších. Jsou dokladem Kavanovy znalosti architektury i historie a vývoje českého státu. Jednotlivé kresby upozorní diváka na základní charakteristický znak a pak jsou rytmicky členěny a doplněny o typické symbolické prvky, umocňující atmosféru a napětí každého grafického listu.

Kavan je všestranný i v grafické tvorbě. Nikdy nevynechal příležitost k tvorbě drobné grafiky, novoroční gratulace a exlibris. Právě tato jeho rozsáhlá tvorba, dnes v Chrudimi vystavená, dokumentuje umělcův talent. Autor dovede pohotově reagovat na přání objednavatele a na jednotlivých listech se setkáme opět s pestrým světem zvířat, mytologickými bytostmi i rozvernou ženou. Kavanovy bibliofilské tisky a ilustrace uzavírají jeho grafickou tvorbu.

Přes veškeré experimenty a pokusnictví v dobrém slova smyslu je základem celé jeho grafické tvorby kresba, kresba citlivá, jistá, promyšlená a kultivovaně barevná, kresba dramatická a jindy líbezná a jindy opět hravá, ale vždy respektující realitu, ze které vychází a ke které se vrací.

Kavanova tvorba není uzavřená, stejně jako nejsou uzavřeny jeho grafické cykly. Jan je citlivý tvůrce, který reaguje na jednání člověka v komplikovaném světě, je úzkostlivým pozorovatelem trpící přírody a člověkem, který věří, že rozum přece jen jednou zvítězí nad blbostí.

Karel Žižkovský, Chrudim 7.6.2006

Výstava grafiky Jana Kavana se konala v Nové výstavní síni v Chrudimi od 8. června do 20. srpna 2006. Úvodní slovo, které v trochu zkrácené verzi přetiskujeme, pronesl dr. Karel Žižkovský.

JOSEF VÁCHAL A ANNA MACKOVÁ – GRAFICKÁ TVORBA

Výstavní síň v jízdárně zámku Kozel, duben až červen 2006.

Výstava grafické tvorby Josefa Váchala a Anny Mackové představila návštěvníků zámku Kozel především tvorbu exlibris obou autorů. Výstava byla připravena plzeňskými členy Spolku sběratelů a přátel exlibris.

Josef Váchal. X2. 1932

Josef Váchal (1884-1969), malíř, grafik, spisovatel, řezbář a umělecký tiskař, rodák z Milavčí u Domažlic, velice rád navštěvoval se svou družkou, malířkou a grafičkou, Annou Mackovou (1887-1969) Šumavu a pobýval v bývalé ruční papírně v Prášílech nebo na zámku - hotelu v Týnci u Klatov. Oba umělci na prášílském ručním papíru tiskli svoje grafická díla, zejména Váchal svoje autorské knihy. Papírna v roce 1933 vyhořela a dnes po ní není ani památka, zůstal pouze ruční papír s vysoce ceněnou grafickou tvorbou Josefa Váchala. Provoz papírny zobrazila Anna Macková v souboru grafických listů Prášilská papírna s textem Josefa Váchala, který popisuje průběh výroby ručního papíru. Jeden tento soubor vlastní Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje. Váchalův text společně s reprodukcemi dřevorytů A. Mackové je nově otištěn v publikaci Jiřího Běla Prášilská papírna 1820–1933, která vyšla

v Přešticích v roce 2003. Zámek v Týnci čeká na svoji celkovou opravu a záchranu. Josef Váchal zachytil šumavské lidové pověsti v rukopisné knize Očarovaná Šumava, která se zachovala v opisu Anny Mackové a byla vydána Spolkem českých bibliofilů v roce 1986 tiskem. Šumavě věnoval Váchal rovněž svou autorskou knihu Šumava umírající a romantická, vyzdobenou černobílými, a hlavně barevnými dřevoryty, kde ve vlastním textu popisuje krásu Šumavy a vyslovuje zde obavu o další její osud. Současná kůrovcová kalamita na nejvyšších vrcholcích Šumavy a nerozumné počínání lidí jeho obavy naplňují. Kniha existuje pouze v několika Váchalových výtiscích. Jeden z nich je v majetku Muzea Šumavy v Kašperských Horách. Tiskem nebyla doposud vydána. Vyšla pouze kniha Josefa Kroutvora Šumava a Josef Váchal, kterou vydalo nakladatelství Argesteia v roce 1994 a kde nalezneme osmnáct reprodukováných barevných dřevorytů z Váchalovy Šumavy.

Na výstavě byly představeny čtyři knihy s původními Váchalovými dřevoryty, z nichž nejkrásnější byla kniha básní Františka Kašpara, faráře z Nicova u Plánice, Mír neděl. Byla vystavena rovněž většina nově vydaných Váchalových knih. V současné době je věnována velká pozornost opětovnému vydávání autorských knih Josefa Váchala, jsou vydávány rovněž jeho deníky a soubory dopisů.

Tvorbě exlibris se Josef Váchal věnoval v celém svém tvůrčím období. Knižních značek vytvořil celkem 430. Vystaveno bylo 110 exlibris a několik listů příležitostné grafiky. Celková tvorba Josefa Váchala, a tedy i tvorba exlibris, se vyznačuje velkou nápaditostí a neustálým hledáním jak nových námětů, tak i nových výtvarných postupů a způsobů tisku. Často je zde vyjádřen jeho ironický pohled na objednavatele a sběratele exlibris. Faktem je, že v době po druhé světové válce to byly právě zakázky sběratelů, které mu pomáhaly v nouzi.

Po celý život udržoval Josef Váchal přátelský vztah s plzeňským malířem a grafikem Josefem Hodkem (1888-1973), který byl jeho jediným žákem. Seznámili se na základě exlibris prostřednictvím Bedřicha Beneše Buchlovana, učitele, spisovatele a sběratele exlibris.

Anna Macková, která se stala Váchalovou družkou po smrti Váchalovy ženy Marie, byla jednou z mála žen, které se věnovaly umělecké tvorbě na počátku dvacátého století. Výstava představila její grafickou tvorbu od roku 1915, poznamenanou doznívající secesí, až po realistické listy z pozdější tvorby. Působivé jsou její dřevorytová zobrazení měst a staveb, např.

*Weitfällerská slat' na Šumavě.
Anna Macková. X2. 1925*

Telče, Jindřichova Hradce, Náchoda, Nového Města nad Metují a okolí Studeňan, kde od roku 1938 žila na rodném statku s Josefem Váchalem. Josef Váchal zde obýval malou světničku a i v těchto skromných poměrech nepřestával umělecky tvořit a později psát své knihy – dopisy.

Na výstavě bylo představeno 120 exlibris Anny Mackové, jejichž náměty jsou často ptáci, domácí zvířata, květiny a krajina. Podobně jako u Josefa Váchala i u Anny Mackové lze pozorovat vývoj od černobílých dřevorytů k vícebarevným, jejichž barvy přitahovaly pozornost návštěvníků výstavy. Anna Macková se na rozdíl od Josefa Váchala věnovala tvorbě novoročenek. Vystaveny byly rovněž tři velké barevné grafické listy: Stará vrba z Vysokých Lávek na Šumavě, kostel ve Strážově a dřevěné chalupy v Sielnici (u Zvolena na Slovensku).

Oba umělci tvořili zcela samostatně a ve své umělecké tvorbě se málo ovlivňovali. Na Anně Mackové zůstala starost o živobytí. Josef Váchal, ve kterém Anna Macková viděla vynikajícího umělce, se tak mohl nerušeně i ve značně skromných poměrech věnovat své tvorbě a četbě knih, ze kterých čerpal inspiraci pro své dílo. Již v době před 2. světovou válkou se Anna Macková finančně podílela na Váchalově tvorbě nákupem grafického papíru a barev. Vydala rovněž Váchalovy vzpomínky z 1. světové války s názvem Malíř na frontě. Anna Macková se také aktivně podílela na činnosti našeho Spolku sběratelů a přátel exlibris.

Dílo Josefa Váchala je v současné době vysoce ceněno. Bylo uspořádáno několik jeho výstav a vydávají se jeho knihy. Dílo Anny Mackové je širší veřejnosti málo známé a neprávem zapomínané. Tato malá výstava byla pokusem připomenout dílo obou umělců, jejich život a vztah k Šumavě, kam se oba rádi vraceli a která byla rovněž inspirací k jejich tvorbě.

Jan Langhammer

KARLA RYVOLOVÁ – GRAFIKA, PASTELY A KOLÁŽE

Výstavní síň v jízdárně zámku Kozel, červenec až srpen 2006.

Setkání s grafickou tvorbou Karly Ryvolové nás vždy potěší. Na zámku Kozel bylo toto potěšení ještě umocněno vystavenými pastely a kolážemi, a dokonce několika obrazy. Zájem o výstavu a zápisy v pamětní knize potvrzují dobré pocity u mnoha návštěvníků. Autorka připravila výstavu s velkou pečlivostí, a dokonce jsme se dověděli i něco o životních názorech autorky a o grafických technikách v doprovodných textech, které výstavu doplňovaly.

Pro nás, sběratele drobné grafiky K. Ryvolové, byly trochu překvapením velké grafické listy, zejména ze 70. let, které na rozdíl od pozdějších prací obsahují obecné symboly lidství a přecházejí až do abstraktní tvorby. O obsahu starších grafických listů napoví trochu jejich názvy: *Zjevné a skryté, Když ztrácíme naději, Nerovný rozhovor, Strom naděje, Zrání*. Zaujmu listy z Itálie: *Kdysi v Toskánsku, Okolí Florencie, Vzpomínka na italská města*.

Naopak v současné grafické tvorbě se autorka vědomě věnuje starým kulturám v Egyptě, v Řecku a v Římě, ale také v Číně a v Persii. Tento svůj zájem zdůvodňuje takto: „Ve všech těchto kulturách byl vyjádřen vztah k tomu vyššímu, co je nad námi a co určuje i život jednotlivce. Věda, umění a náboženství žily v bratrství. Věda se nevyvyšovala, jako v naší technické civilizaci od doby renesance. Přirozenou součástí života byla úcta k tradici, invenci a fantazii, respekt před tím, co přesahuje lidské smyslové i rozumové poznání. Rozum se radil se srdcem a srdce s rozumem, člověk se necítil středem všeho.“ Vznikly tak listy s výraznou symbolikou těchto kultur a současně listy s vlastními symbolickými náměty: *Pád anděla*, *Rozmanitosti života*, *Tajemství*, *Svítání*, *Podvečerní rozjímání*, *The monologue*.

Karla Ryvolová. C3. 1988

zachycujícím rytmus proudění vody, znak v kameni, nervaturu listu. Pastelky umožňují lehounce propojit optický dojem a vnitřní pocit, i když nezatížíme kresbu vypracovaným detailem, může rozhrnout hladinu všednodenních pocitů diváka a připomenout mu třeba pěknou vzpomínku nebo zážitek.“

Snad nám tyto pastely přiblíží jejich názvy a doprovodné texty: *Obláčky* – Ležím v trávě, dívám se nahoru. Nemyslím na nic. Jsme. Jen já a nebe, *Forma a život* – Řád i chaos, obojí je náš život. Někdy se nám líbí, jindy ne, často tomu nerozumíme, *Tichá radost se šíří* – Co ti kdo dal, zapomeneš. Co kdo pro tebe udělal, zapomeneš. Ale jak jsi se vedle něj cítil, nezapomeneš.

Ke grafickým listům, které tvořily většinu vystavených prací, připravila autorka na úvod následující vyznání. „Používám klasickou techniku tisku z hloubky. Destičku pro tisk je třeba useknout, vyleštit, ohladit hrany, odmastit. U leptu nanést kryt, zrcadlově obrátit kresbu, vyrýt, zaleptat, smýt, nanést ručně barvu, přiložit předem navlhčený papír, projít lisem, sejmut, sušit, opravovat destičku, nanést kalafunu, přitavit, případně obrousit atd. atd. Disciplína, krása řemesla. Přes zprostředkovanost materiálem se pokoušet, aby grafický lístek dýchal životem.“

Tyto drobnější grafické práce K. Ryvolové všichni sběratelé exlibris důvěrně znají a rádi je na svých setkáních vyměňují. Jsou totiž naplněny něžnou poezií a

provedeny dokonalou technikou, která je podporována mistrným rozvržením barev v grafickém listu.

Jan Langhammer

STO LET OD NAROZENÍ RUDOLFA ŠVAJDLERA

Malíř, grafik a ilustrátor Rudolf Švajdler se narodil 17. 4. 1906 v Hořicích v Podkrkonoší. Byl nejmladším ze šesti dětí nemajetného kameníka Antonína Švajdlera. Ke stému výročí narození byla v Hořickém muzeu uspořádána vzpomínková výstava jeho prací, kterou dne 6. 4. 2006 zahájil ing. Milan Brejník a která trvala do konce srpna 2006.

Rudolf Švajdler měl výjimečné výtvarné nadání. Na měšťanské škole si jeho talentu všiml učitel kreslení Jan Kyselo. Přesvědčil Rudolfovy rodiče, aby ho nedali do učení, jak měli v úmyslu, ale poslali ho na studia. Proto v roce 1921 pan učitel Kyselo odvezl jeho práce k posouzení do Prahy na uměleckoprůmyslovou školu. Rektor školy Bohumil Kafka a profesor František Kysela doporučili, aby si podal přihlášku ke studiu. U zkoušek uspěl a byl na školu přijat. A tak ve svých patnácti letech přišel 1. října 1921 Rudolf Švajdler mezi své nové spolužáky do speciálky pro užitou grafiku, kterou vedl prof. František Kysela. Zprvu byl hospitantem, po dvou letech se stal řádným studentem. Mezi jeho spolužáky patřili Rudolf Beneš, Otakar Fuchs, Jan Kobzář a Karel Svolinský. Někteří z jeho spolužáků byli až o deset let starší než on.

V roce 1923 zemřel v Hořicích Jan Kyselo, který Rudolfa na studiích podporoval. Již během studií byl tedy R. Švajdler nucen posílat ilustrace do různých časopisů a ilustrovat knížky. Spolupracoval s nakladatelem a bibliofilem Josefem Hladkým, pro kterého vytvořil soubory dřevorytů *Domov*, *Balada o ženě*, *Bohu a muži* a rovněž exlibris. V červenci 1924 podnikl pěšky se spolužákem Milošem Malinou (1904-1991) pětinedělní cestu přes Moravu na Slovensko. O rok později se zúčastnil zájezdu školy do Paříže na Mezinárodní výstavu dekorativního umění.

Koncem roku 1927 vystavoval v Hořicích své práce se sochařem Josefem Bílkem. Jeho dřevoryty k Wolkerově baladě způsobily, že nakladatelství Družstevní práce objednalo od něho ilustrace ke knihám: *Povídky z mrtvého domu* a *Bratři Karamazovi* od Dostojevského. Román *Bratři Karamazovi* s jeho ilustracemi byl vydán v roce 1928 v nakladatelství Henning Franzen, Praha. V témže roce vyhrál soutěž na návrh vitráže pro expozici Uměleckoprůmyslové školy na výstavě soudobé kultury a Brně. Vitráž zobrazovala dvě ženské postavy, symbolizující rozum a cit a dva psy u jejich nohou.

Rudolf Švajdler. L1

Rudolf Švajdler. X2

O prázdninách podnikl svoji druhou cestu na Slovensko. Výlet nebyl tak dlouhý jako před čtyřmi roky, trval pouze tři týdny. Tato cesta pravděpodobně přispěla ke zhoršení jeho zdraví. Často míval záněty středního ucha. 20. 9. 1928 nečekaně podlehl zápalu mozkových blan.

Pro své přátele vytvořil několik knižních značek. Jeho vlastní exlibris bylo vystaveno na současné výstavě v Hořicích.

Jaroslav Šulc

STO LET OD NAROZENÍ JAROSLAVA JEŽKA

„Život je jen náhoda ...“, zpívali jsme na počátku šedesátých let na průmyslovce před písennou prací. Babička Mary byla zase oblíbenou písní u táboráku, i když jsme tehdy nechápali, jak tu babičku mohla zahubit volební agitace (teď už to víme). Klobouk ve křoví i Píseň strašlivá o Golemovi byly další písně, které jsme zpívali, když jsme dřeli struny kytar. To všechno jsou nestárnoucí, „věčně zelené“ melodie skladatele Jaroslava Ježka (1906-1942). Nemohli jsme sice vidět hry Osvobozeného divadla, ale vyrostli jsme na filmech V+W s hudbou J. Ježka. Filmy Hej rup, Svět patří nám, Pudr a benzin a Peníze anebo život jsme milovali a viděli mnohokrát.

Jaroslav Ježek patří k těm „nesmrtelným“, kteří k nám svou svěží hudbou hovoří i mnoho let po své smrti. A my víme, že to je lepší vizitka, než kdyby byl ověnčen uměleckými tituly nebo byl vyveden v bronzu na náměstí.

I mezi sběrateli exlibris se našel ctitel jeho hudby, který si nechal zhotovit portrét Jaroslava Ježka od Vojtěcha Cinybulka. Profesor Cinybulk zde provedl další ze svých skvělých portrétů na ex musicis Ing. F. Šáry (L, 87:70). Vidíme zde typickou Ježkovu hlavu, jejíž poloha i brýle vypovídají o jeho krátkozrakosti, jeho nezbytný motýlek a smoking a na klávesách umístěných pod portrétem sedí malý obrýlený ježeček.

Vojtěch Cinybulk. L1/2. 1974

Tak si kolegové sběratelé prohlédněte toto klasické portrétové ex musicis, zkontrolujte si, zda je máte ve své sbírce, a pokud ano, tak si zanotujte: „Svět patří nám ....“.

Zdeněk Řehák

Ke stému výročí narození Jaroslava Ježka připravilo Národní muzeum v Praze výstavu s názvem Život je jen náhoda, která se koná od 21. 9. 2006 do 28. 2. 2007 v hlavní budově Českého muzea hudby v Karmelitské ulici v Praze na Malé Straně.

PŘIPOMENUTÍ PETRA KIENA, OBĚTI HOLOCAUSTU

Petr Kien. Ll. 1941

Téměř neznámý všestranný umělec František Petr Kien se narodil 1. ledna 1919 ve Varnsdorfu. Jeho rodiče pocházeli z Moravského Slovácka z prostředí německy mluvících židovských rodin. Studoval na německé reálce v Brně a od roku 1936 na pražské Akademii výtvarných umění u Willyho Nowaka. Jako Žid v Protektorátu Čechy a Morava nesměl dokončit vysokoškolská studia, ale mohl ještě v letech 1940-1941 navštěvovat soukromou grafickou školu Officina Pragensis, kterou vedl po odchodu Hugo Steinera-Prag Jaroslav Šváb, kde se učil práci grafika a designéra. Tehdy vznikly jeho návrhy na knižní obálky, plakáty a ilustrace. Z roku 1941 pochází i reprodukovávané litografické exlibris. Není známo, zda ještě vytvořil další exlibris. V prosinci 1941 byl deportován do Terezína, kde pokračoval ve své výtvarné činnosti. Autorsky se podílel i na tvorbě terezínské bankovky. V říjnu 1944 byl

transportován s rodinou do Osvětimi, kde skončil svůj život v plynové komoře.

Památník Terezín uspořádal Kienovu soubornou posmrtnou výstavu, k níž vydal katalog s hodnotícím textem od Olivy Pechové o výtvarné činnosti a od Ludvíka Václavka o tvorbě literární, s četnými ilustracemi. Pohled na osobnost Petra Kiena přináší také dílo Jürgen Serkeho *Böhmische Dörfer, Putování opuštěnou literární krajinou*, v českém vydání Triáda Praha 2001, o Kienovi na stranách 380-403, rovněž s četnými ilustracemi.

Mirko Riedl

SMUTNÁ SPRÁVA Z BRATISLAVY

...Nečakané a nezvratné správy prebodnú človeka ako dýka, telo stuhne a nevydá ani kvapku krvi, ba ani slovo sa nevyovie, lebo i jazyk v ústach skamenie od tolkej horkosti akou je naplnená krutá, preukrutná zvesť...

Igor Rumanský. X2. 1995

V exlibrisovej tvorbe vynikal portrétnymi námetmi pre známeho zberateľa Karola Izakoviča, pre ktorého vytvoril A. S. Puškina, M. Kukučina alebo L. N. Tolstého. Viacero exlibrisov vytvoril aj pre českých zberateľov, menovite Fr. Pultra, O. Hradečného, S. Pantúčka ako aj rakúskych a nemeckých zberateľov. Okrem kameňorytiny bol nedostižný v technike linorytu a predovšetkým drevorytu, najmä v prvom desaťročí po štúdiách. Niektoré práce pre neho tlačil skúsený tlačiar Raimund Zbořil, ktorý vysoko hodnotil majstrovstvo mladého umelca.

Prof. Igorovi Rumanskému, akad. mal., bude navždy patriť čestné miesto v dejinách modernej slovenskej grafiky XX. storočia.

Posledná rozlúčka sa uskutočnila vo Veľkom evanjelickom kostole v Bratislave, za nezvyčajne veľkej účasti smútočných hostí, rodiny, kolegov z výtvarnej obce, priateľov i známych, v utorok 15. augusta 2006. S nebohým priateľom sa rozlúčili doc. Ján Hoffstädter, rektor VŠVU, a prof. Dušan Kállay.

Česť jeho pamiatke.

Ivan Panenka

PETROHRAD - DUCH MĚSTA, UDÁLOSTI, LIDÉ

Pod tímto názvem Sankt-Petěrburský klub exlibristů a milovníků grafiky vypsala soutěžní výstavu. A to již v roce 2003. Dozvědět se od pořadatelů, jak výstava dopadla, nebylo v našich silách. Veškeré pokusy o spojení s nimi zůstávaly bez odezvy. Napsat o výsledcích výstavy můžeme až nyní díky panu Manojlínovi, který

Michail Gavričkov. 2001

nám zapůjčil katalog, obdrženy loňského roku.

Jak byla tato akce propagována, se můžeme jen domnívat. Zřejmě nedostatečně. Co se týče nás, informace o ní k nám přišla náhodně a vzhledem k uzávěrce pozdě. Téma by se mohlo zdát přece lákavé, ale za dané situace výstavu obeslalo jen 85 výtvarníků, byť z 23 zemí. Z Ruska to bylo 32 umělců, ti zahraniční se dají spočítat na prstech jedné ruky. Nejčastěji na to stačí prst jeden. A tak ceny získali tři výtvarníci ruští, a to -

první Michail Gavričkov, druhou Jurij Borovickij a třetí Valerij Babanov. Mezi dvanácti oceněnými je Martin Manojlín. S ním se výstavy od nás zúčastnil ještě Petr Minka. Vítězné exlibris představujeme.

Letos byla vypsána v Rusku další soutěž. Tentokrát „Moskva...jak mnohé zní z tohoto jména...”. Podle našich zkušeností propagačně za podobných okolností jako výše představená. Opět jsme se o ní nedozvěděli od pořadatelů, a zcela na poslední chvíli (uzávěrka měla 15. dubna 2006) jen zásluhou pana Manojlína. Uvidíme, zda bude mít větší úspěch.

Jch

ANNA TICHONOVA A TATSIANA SIPLEVICH

Vzhledem k tomu, že se o našich současných výtvarnících píše ve světových exlibristických časopisech a u nás se o zahraničních umělcích píše málo, dal jsem si před nedávnem předsevzetí, že bych rád v Knižní značce postupně představil své zahraniční přátele - výtvarníky. Dnes vám přináším informace hned o dvou najednou.

Anna Tichonova a Tatsiana Siplevich jsou mladé běloruské umělkyně, o kterých se dost mluví a podle mého názoru mají v grafickém umění jistě velkou budoucnost. Proto doufám, že vám informace o nich budou užitečné.

S Annou Tichonovou se mohli čeští sběratelé setkat loni v Chrudimi, kam ji „unesl“ známý příznivec mladých umělců Marwin Bolotsky, díky němuž jsem se s Annou seznámil na kongresu ve Welsu. Již tenkrát mě zaujal nádherně poetický

svět jejích grafik. Byla tehdy čerstvou laureátkou Trienále exlibris v Bratislavě, kde získala hlavní cenu. Ve sbírání světových cen pokračovala fenomenálním úspěchem v roce 2005. Tehdy získala Cenu města Sint-Niklaas na 15. světovém bienále exlibris

Anna Tichonova. C3, C4, C7. 2003

v technice tisku z hloubky. Toto ocenění jí moc přeji, protože si ho za svou invenci a experimentátorský přístup ke grafice rozhodně zaslouží. Její grafiky dýchají nádhernou atmosférou. Není motivově vyhraněná. Dokáže zpracovat jakékoliv téma. Mně osobně hodně sedí její snové - jakoby prázdné - krajiny. Anna získala ještě několik dalších cen v národních soutěžích a dále pak

v Polsku a ve Španělsku. Rozhodně se těším, kam bude dále směřovat a čím nás její talent bude dále překvapovat. Anna Tichonova se narodila 7. 11. 1977 v Minsku. Vystudovala dvě vysoké školy v oboru umění a sama dnes na umělecké škole vyučuje.

Nesmírně zajímavé grafiky tvoří i Annina kamarádka a kolegyně Tatsiana Siplevich. Oproti Anně si libuje ve větší abstraktnosti přírodních a krajinných motivů a v hledání tvarových kompozic. Pouští se do experimentů při soutisku zdánlivě neslučitelných technik, např. litografie a linorytu. Grafiky zajímavě doplňuje i slepotiskem. Výsledný efekt je prostě skvělý. Stejně jako Anna vystudovala několik výtvarných škol. Učí na grafické fakultě Běloruské akademie umění. Ač ještě nezískala žádnou významnou mezinárodní cenu, jistě ji již brzy nějaký velký úspěch čeká. Jsem o tom přesvědčen. Tatsiana Siplevich se narodila 30. 9. 1969 v Minsku. Zúčastnila se mnoha mezinárodních soutěží a výstav. Získala čestné uznání v Polsku a v Bělorusku.

Tatsiana Siplevich. X3/5. 2005

Obě umělkyně jsou příjemné a komunikativní. Samy také grafiky a exlibris sbírají a určitě vás s nabídkou výměny neodmítnou. Určitě také neprohloupí ten, kdo si od nich nechá udělat vlastní list. Dovoluji si oběma popřát hodně inspirace do budoucna a přízně porot mezinárodních soutěží. Není lehké prosadit se v konkurenci stovek soutěžících. Právě třeba již zmíněný Sint-Niklaas bývá obeslán až 1500 kusy exlibris a hlavní ceny jsou

jen čtyři. Letošní téma je Krása a síla přírody, což by mělo oběma výtvarnicím vyhovovat. Držím jim palce.

Martin Manojlín

Kontaktní údaje:

Anna Tichonova, Zolotaya Gorka str. 11-71, 220005 Minsk, Belarus

Email: anna_tichonova@mail.ru

Tatsiana Siplevich, Kalinovski str. 5-1, 220090 Minsk, Belarus

Email: siplevich_t@tut.by nebo patsinka@msn.com

VÝSTAVA EXLIBRIS V IVANČICÍCH

Nedlouho po brněnské výstavě exlibris následovala výstava exlibris z první poloviny 20. století v nedalekých Ivančicích, rodišti Alfonse Muchy, s půvabným názvem Milovníkům drobné krásy. Výstava probíhala od 5. května do 4. června 2006 v galerii Památníku Alfonse Muchy. K výstavě byla vydána drobná informativní skládačka se čtyřmi ilustracemi a pěkný plakát s reprodukcemi šesti exlibris. Výstava ze sbírek Muzea v Ivančicích se neomezovala jen na česká exlibris, avšak výběr zahraničních exlibris byl náhodný. Je kuriózní, že v české části se objevilo exlibris K. H. Franka od Wilhelma Geisslera (1895-1977), uváděné jako anonymní. V obsírných úvodních textech byl podán výklad o dějinách exlibris a sběratelského hnutí. Autoři expozice na panelech ukázali exlibris uspořádaná podle námětů, podle majitelů – sběratelů a podle autorů. Expozice tím působila roztržštěně, ovšem splnila svůj informativní účel. Ze sběratelů byl vyzdvižen Mojmír Helcelet, jehož exlibris byla hojně zastoupena, dále V. Rudl, K. J. Obrátil, B. Beneš Buchlovan a L. L. Loubal a více listy byli zastoupeni rovněž Antonín Stupal a Rudolf Šolc. Vedle neopominutelných autorů F. Koblihy, J. Konůpka, A. Mackové, J. Váchala a J. Vodrážky byla zvláštní pozornost věnována autorům, kteří působili na Moravě, B. Čápovi, P. Dillingerovi, J. Floriánovi, A. Hrabalovi, A. Kameníkovi, E. Milénovi, K. Němcovi a J. Vlácilovi. Není však, jak by se

Josef Čapek. L1. 1918

očekávalo, vyzvednut význam Alfonse Muchy pro české exlibris, ale je připomenut dnes zcela zapomenutý předčasně zemřelý ivančický rodák Hanuš Svoboda (1878-1917) několika návrhy exlibris a dvěma listy pro Helenu Vaškovou z roku 1910. Výstava byla ve vitrínách doplněna několika knihami s vlepeným exlibris, také s krásnými exlibris Ladovými pro prof. Trýba.

M. Riedl

WOLFGANG AMADEUS MOZART NA EXLIBRIS

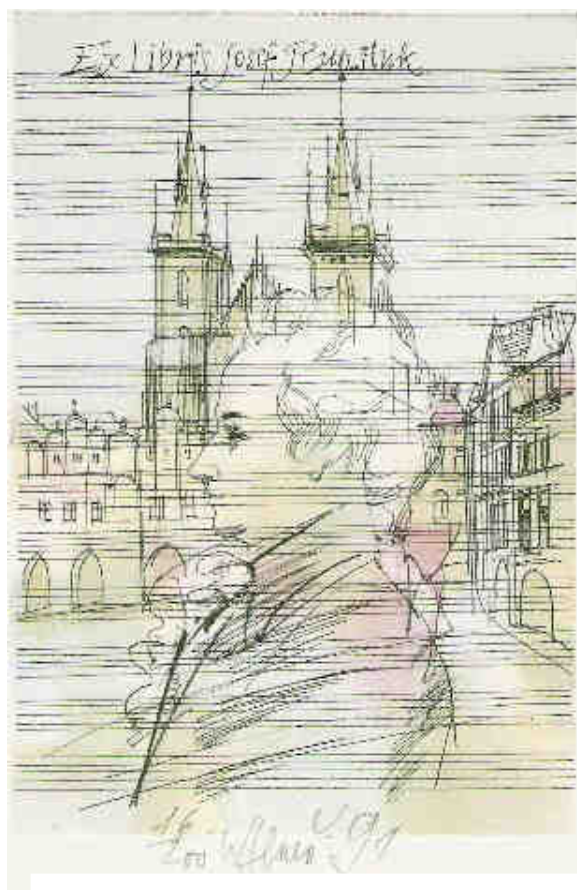
27. ledna 1756 se narodil v Salzburgu geniální muzikant a skladatel Wolfgang Amadeus Mozart. Letos tedy uplynulo od jeho narození 250 let a o jeho genialitě svědčí to, že i po tolika letech posluchači jeho hudbu znají a milují.

Je známo, že mezi sběrateli exlibris je řada milovníků hudby, a já jsem tedy navštívil jednoho z nich, svého přítele ing. Ladislava Brabence, aby mne provedl svou sbírkou exlibris věnovanou hudebním motivům. Z jeho obsáhlé sbírky exlibris a exmusicis jsme vybrali několik exlibris, která jsou Mozartovi věnována.

Lehce a hravě, tak jako Mozartova hudba, působí práce **Karla Beneše**. Ten vytvořil Mozartův portrét několikrát pro sběratele exlibris; např. v roce 1984 pro Johana Souveraina zobrazil Týnský chrám v Praze, kterým je prostoupen Mozartův profil. V roce 1981 vytvořil pro Riet en Gerrit de Haas rovněž Mozartův portrét, pod nímž je dole klávesnice piana s růží. Další Mozartův portrét najdeme na exlibris Josefa Runštuka z roku 1991. Je tam též pohled ze Staroměstského náměstí na Týnský chrám a na tomto pozadí je Mozartův portrét z profilu. Pozadí všech těchto exlibris tvoří notový papír.

Pro Johana Souveraina vytvořit Mozartův portrét v roce 1985 také suverénní mistr suchých technik pro tisk z hloubky **Jiří Brázda**. Je to symfonie tvarů provedená v několika stupních světla a stínů. Naznačený portrét se tříští na několik portrétů a mísí se s architekturou pražských věží. Pod portrétem je uvedeno jméno W. A. Mozart. Nechybí ani hlavička malého Mozarta – jako zázračného dítěte.

Eva Hašková na exlibris M. Meulemanse z roku 1993 zobrazila postavu dirigujícího Mozarta na pozadí pražských věží; rozeznáváme i kopuli Mikulášského chrámu. Pohled Mozarta směřuje do horního levého rohu, kde je umístěna lebka.

Karel Beneš. L1. 1991

Autorka skvěle improvizuje s architekturou a expresivně podává postavu geniálního skladatele a hudebníka.

Klarinetista-amatér, vedoucí osobnost hudební skupiny Grafičanka, vedoucí osobnost Hollaru a čaroděj litografie - **Vladimír Suchánek** vytvořil siluetu W. A. Mozarta do oválu, který je obepnut vavřínovým věncem s velkou mašlí s nápisem Ex libris Marlies Köhler.

Výtvarníky lákají portréty slavných osobností i v případě, že je nikdy nespátřili, buď pro hranice kilometrové nebo hranice časové. Vytvořit podobu genia, aby odpovídala jeho vzhledu a současně ukázala jeho výjimečnost, jeho genialitu – to je opravdová výzva.

Vojtěch Cinybulk, autor, který vytvořil na svých exlibris řadu výborných portrétů, si na exlibris pro Antonína Kovala pohrál s postavou dirigujícího Mozarta a opus opatřil iniciálami W. A. M..

Pro autora tohoto článku vytvořil exlibris s mozartovským tématem **Jiří Bouda**. Tentokrát je zobrazena vila Bertramka, kde Mozart v Praze pobýval a tvořil jako host manželů Duškových. Na zahradě před vilou koncertuje smyčcové trio. Považujte to za pozvánku k návštěvě Bertramky pro vás všechny.

Bertramka je nyní Mozartovým muzeem, kde si můžeme prohlédnout památky na Mozartův pobyt v Praze a seznámit se s dobou, ve které žil. Uvidíme nástroje na které hrál, kadeř jeho vlasů, jeho rukopis i řadu předmětů připomínajících jeho dobu. Rovněž zde můžeme vyslechnout řadu komorních koncertů. Nechybí ani památky na další hudební osobnosti. Rozhodně se tam podívejte a odnese si domů nějaké CD s Mozartovou hudbou, která je živá již více než dvě století.

Zdeněk Řehák

Jiří Brázda. C2+C4+C7.1985

DATABÁZOVÉ ZPRACOVÁNÍ A DIGITALIZACE SBÍRKOVÝCH PŘEDMĚTŮ

Oddělení knižní kultury Knihovny Národního muzea v Praze spravuje přes 120 000 sbírkových předmětů. Sbírkyně nakladatelských pozůstalostí, ilustrací, grafiky, exlibris, plakátů, štočků a hmotných památek představují významný a bohatý zdroj informací k poznání vývoje krásné knihy, grafických technik a technologií jejich tisku a významných nakladatelských domů. Naším posláním je sbírkyně nejen chránit a dokumentovat, ale také je zpřístupňovat k edukačním, badatelským a vědeckým

účelům. K tomu máme k dispozici jmenný katalog sbírek a od roku 2004 také databázový systém.

Databázový systém respektuje specifický typ našich sbírek a dovoluje nám zachovat historický systém jejich členění. Příchozí sbírkové soubory – pozůstalosti – jsou rozdělovány podle typu materiálu do jednotlivých fondů (ilustrace, exlibris, štočky, nakladatelská korespondence atd.). Databáze nám pak umožní „virtuálně“ jednotlivé soubory zpětně spojit, aniž bychom narušili kontinuitu dosavadního zpracování. K dalším neocenitelným funkcím systému patří možnost volby specifických polí pro každý typ materiálu, rejstříkování, fulltextové vyhledávání, variabilní tiskové výstupy a možnost připojování obrázků, map, schémat a video i audio nahrávek k jednotlivým záznamům.

Vkládání záznamů probíhá formou přímé katalogizace a formou nové katalogizace strojově psaných záznamů při povinných revizích fondů. K dnešnímu dni je v databázi uloženo přibližně 4000 záznamů o sbírkových předmětech, zejména z fondu exlibris, ilustrací, štoček i hmotných památek, avšak bez obrazové dokumentace. Začátkem letošního roku se nám podařilo zřídit v našem oddělení malé digitalizační pracoviště. Po půlroce testovacího provozu scanneru a grafické stanice můžeme digitalizační proces konečně „rozjet“. Doufáme, že se v brzké době podaří vystavit první výsledky naší tříleté práce v on-line vyhledávači a že bude ku pomoci i radosti všem zájemcům i badatelům.

O tom, s jakými problémy jsme se museli vypořádat, jaké má pro nás digitalizace sbírkových předmětů přínosy a o drobných tipech pro digitalizaci se můžete dočíst na nově spuštěných internetových stránkách na adrese: <http://www.knizni-kultura.wz.cz>.

Martina Kvapilová

Knihovna Národního muzea v Praze, Oddělení knižní kultury,
martina_kvapilova@nm.cz

EX LIBRIS HLOHOVEC 2005

V letošním roce probíhá v Hlohovci jubilejní desátý ročník mezinárodní žákovské soutěže EX LIBRIS HLOHOVEC 2006.

Ten loňský, devátý ročník, měl vyhlášené téma Můj nejužasnější zážitek. Námět nabídl dětem nekonečné možnosti kreativního výtvarného vyjádření a proběhl ve Vlastivědném muzeu v Hlohovci ve dnech 7. až 29. října 2005 ve spolupráci s různými kulturními organizacemi a s finanční podporou UNESCO. Hybnou pákou organizace těchto soutěží je tvůrce exlibris - významný slovenský umělec a grafik Viktor Chrenko.

K Viktoru Chrenkovi mám hlubokou úctu. Je to člověk mimořádných lidských, odborných a uměleckých kvalit. Je osobností v oblasti umění teoreticky i prakticky nevšedně znalou. Patří k fundovaným výtvarným pedagogům, trpělivým metodikům, špičkovým slovenským grafikům, a být jeho posluchačem a žákem, znamená pro každého poctu. Je autorem nejméně čtyř set exlibris a nositelem mnoha cen a mezinárodních uznání v tvorbě exlibris.

Společně jsme tuto výstavu, na které jsem spatřil přes devět set žákovských prací snad z celého světa, navštívili 28. října 2005 v předvečer jejího ukončení. Česká republika byla zastoupena snad pouze dvěma či třemi školami. Pro mne byla prohlídka expozice nejen nevšedním zážitkem, ale především ohromným podnětem k další tvořivosti. Byla to přehlídka vysokého stupně obrazotvornosti dětí, že by jim dospělý člověk - umělec - mohl jen závidět.

Při této příležitosti natočil Viktor Chrenko společně s UNESCO a s Dušanem Kálajem film o tvorbě dětského (žákovského) exlibris. Jmenuje se Za dušou tretieho zázraku (1. zázrak = písmo, 2. zázrak = kniha, 3. zázrak = její duše - exlibris).

S netrpělivostí očekáváme jak desátý ročník této vynikající soutěže proběhne a při této příležitosti upřímně a srdečně blahopřejeme Viktoru Chrenkovi k jeho blížícím se narozeninám a přejeme mu do dalších let mnoho zdraví a tvůrčí energie.

Oldřich Páleníček

SOUTĚŽ VYPSANÁ K XI. ZIMNÍM PARALYMPICKÝM HRÁM V TURÍNĚ 2006

Turínská odbočka Lions Clubu za podpory Italské exlibristické společnosti uspořádala odvážně soutěž na zcela neobvyklý námět. Vlastně překvapivě nový a neotřelý. Ale soutěž přilákala 219 umělců z 31 zemí! To je skutečně slušná účast.

Nejvíce exlibris přišlo sice z Itálie, a to od 88

Vincenzo Gatti. 2006

Pavel Hlavatý. 2006

obesílatelů, avšak dalších 131 účastníků odjinud je počet nezanedbatelný. Po domácích obeslalo soutěž nejvíce výtvarníků z Argentiny (11), po nich ze Srbska a

Černé hory (7) a potom následujeme my, spolu s umělci z Bulharska, Běloruska a Ruska se šesti účastníky. Od nás to byli (podle abecedy): Boris Brankov, Pavel Hlavatý, oba z Prahy, Jaroslav Minář z Postřelmovy, Miroslav Pošvic, Milada Těhníková, oba z Prahy, a Dušan Urbaník z Opavy. Práce všech našich byly vybrány na výstavu.

První cenu získal Vincenzo Gatti z Itálie, druhou Peter Velikov z Bulharska a třetí Juri Jakovenko z Běloruska. Uděleno bylo též dvanáct čestných uznání. Jedno z nich obdržel i Pavel Hlavatý. I když o obecně grafických soutěžích nereferujeme, připomeňme si při této příležitosti, že byl tento výtvarník nedávno oceněn i druhou cenou za grafiku v Litvě. Vítězné exlibris V. Gattiho a exlibris P. Hlavatého představujeme.

Jch

TYPOGRAFICKÁ PÍSMATA A TYPOGRAFIE

V loňském roce byla vypsána exlibristická soutěž na málo obvyklé a zcela vyhraněné téma - Typografická písma a typografie. Míněno v naší oblasti.

Uspořádala ji italská instituce Tif Tipoteca Italian Fondazione z města Cornuda. Zdálo se, že může být pro tímto směrem zaměřené výtvarníky přitažlivá. A také že ano. Do soutěže přišlo 578 exlibris od 348 umělců.

Zpráva o ní k nám přišla v době, kdy bylo z důvodů hospodárnosti na soutěž jen upozorněno v Knižní značce, místo aby byly podmínky soutěže rozesílány přímo našim výtvarníkům. S tím, že zájemci se mohou přihlásit o zaslání přeložených podmínek. Myslím, že se nikdo neozval. Od nás soutěž obeslali (podle abecedy) - Petr Brátka z Tábora, Věra Martínková a Eva Šlachtová z Prahy. I v tomto malém počtu s příznivým výsledkem! Cenu za evropské dřevorytecké exlibris získal Petr Brátka! Jinak bylo uděleno dalších šest cen v různých kategoriích.

Katalog pořadatelé teprve připravují na září, a protože je otázka, zda se nám dostane do ruky, píšeme zprávu o soutěži již nyní. Bez možnosti posoudit, jak dalece zasláné knižní značky vyhovovaly zadanému tématu. (Z výše uvedeného počtu jich celých 125 nebylo do soutěže přijato.) Představu si zatím můžeme udělat jen ze dvou nám dostupných

Petr Brátka. X2. 2005

ukázek, z exlibris od Pietro Paolo Tarasco, který obdržel Cenu pro italskou chalkografii (mědiryt) a z vítězného exlibris Brátkova.

Jch

LADISLAV HODNÝ – OBRAZY, KNIŽNÍ VAZBY, KRESBY

Výstava s tímto názvem se konala od 5. 8. do 31. 8. 2006 v klášterním areálu Skalka v Mníšku pod Brdy. Vernisáž proběhla za účasti autora Ladislava Hodného, uměleckého kniháře a malíře z Týna nad Vltavou, a uvedl ji PhDr. Ivo Šmoldas. Vystaveny byly umělecké knižní vazby a především obrazy s abstraktními náměty, které trochu známe z novoročenek, jež nám autor každoročně posílá.

Místo výstavy působí přímo mystickým dojmem. Barokní areál, vybudovaný podle plánů K. Dienzenhofera v letech 1692 až 1694 pro benediktinské mnichy, byl během vlády komunistů prakticky zničen a teprve od 80. let začala jeho pomalá obnova. Z naprostých ruin byla v několika posledních letech vzkříšena budova kláštera, kde se také konala tato výstava.

Lgh

TURNOVSKÝ VÝMĚNNÝ DEN

V sobotu 24. června 2006 se konal v Turnově v hotelu Karel IV. výměnný den. Akci organizovala paní Jana Tomanová-Legathová, členka našeho spolku. Tato akce jistě měla své opodstatnění. Vždyť v Turnově a nejbližších městech (Liberci, Jablonci nad Nisou, Lomnici nad Popelkou, Jičíně atd.) žije podle našeho spolkového adresáře asi dvacet členů. A přibližně taková byla i účast sběratelů na této akci. Zastoupena ovšem byla i Praha, Plzeň, Poděbrady a Tábor. Sběratele čekaly jak dobré podmínky k výměně lístků tak i dobré gastronomické zázemí. Škoda jen, že minimálně deset židlí v příjemném salonku zůstalo neobsazených. Kdyby je obsadili další naši členové s kufříky plnými lístků k výměně, určitě bychom se rozjížděli domů v plné pohodě. To se však může splnit třeba již příští rok. Turnovské setkání je na světě, a především my, kteří máme Český ráj blízko, bychom si toho měli vážit a setkání navštěvovat v co nejvyšším počtu.

Jana Tomanová-Lagathová. C4. 2006

Ladislav Dvořák, Liberec

SJEZD NĚMECKÉ EXLIBRISTICKÉ SPOLEČNOSTI 2007

Účastníci jednání valné hromady DEG ve Cvikově vybrali pro konání příštího sjezdu německých exlibristů městečko Wurzbach v Duryňsku. Pořadatelem sjezdu, který se bude konat od pátku 20. do neděle 22. dubna 2007, bude paní Sabine Schemmrich, vedoucí muzea exlibris na zámku Schloss Burgk, do kterého je z Wurzbachu asi 20 km. Myslím, že je to volba v mnoha ohledech velmi dobrá - místo samo je asi 100 km severozápadně od Chebu nedaleko dálnice A9, a je tedy pro české sběratele snadno dostupné. Leží v romantické kopcovité krajině povodí řeky Saaly, které je v Německu vyhlášenou oblastí rekreace a kde je mnoho možností k přenocování a k výletům. Na programu sjezdu je také návštěva dvou výstav na Schloss Burgku - přehlídka obrazů, kreseb, grafik a zejména exlibris Michaela Fingestena a výstavy židovských exlibris. Sjezdový poplatek je pro nečleny DEG stanoven na 75 EUR, denní poplatek na 20 EUR. Podrobnosti lze nalézt na webových stránkách DEG (www.exlibris-gesellschaft.de jako strany 22 - 25 časopisu Mitteilungen 2006/2), hrad Schloss Burgk má vlastní stránku www.schloss-burk.de) Pokud bude mezi členy našeho spolku zájem, výbor jistě připraví společnou cestu.

MH

V ZAJETÍ VÁŠNĚ - SBÍRKA PATRIKA ŠIMONA

Pod tímto názvem se konala v Muzeu umění v Olomouci od 21. října do 31. prosince 2004 výstava grafik ze sbírky Patrika Šimona, úspěšného mladého sběratele – je totiž ročník narození 1973. Vystaveny byly grafické listy od středověku až do začátku 20. století. K výstavě vydalo Muzeum umění Olomouc spolu s nakladatelstvím Patrik Šimon EMINENT katalog, či spíše knihu o více než čtyřech stranách, se 643 reprodukcemi a podrobným popisem vystavených grafik. Kniha je opatřena rejstříky a řadou studií historiků umění, doprovázejících jednotlivá témata grafických listů v časovém sledu. Kniha - katalog má formát 30x24 cm a váží téměř 3 kg. Prohlížet si zajímavě tematicky sestavenou publikaci je pro sběratele grafiky opravdu užitek. Pokud se i při sbírání exlibris cítíte alespoň trochu jako sběratelé grafického umění, doporučuji vám si tuto knihu prohlížet a číst si v ní.

Z úvodu, který napsal sám sběratel, jsem vybral několik vět, jež snad charakterizují každého opravdového sběratele, tedy i takového, který se těší shromažďováním exlibris.

„Sbírka je druhem trápení. Nikdy nelze uzavřít, že v ní něco neschází; způsobuje starosti i v mnoha dalších ohledech. Nehledě na to, že není ani tak podstatné věci vlastnit, jako se skrze ně dozvídat o světě, tříbit citlivost a konec konců těšit se také z energie, kterou umění koncentruje a vyzařuje. Umělecká sbírka poskytuje zvláštní, až třaskavou směs vzrušení. Uvolňuje pocity materiální a duchovní povahy, které vyvolávají vzájemné napětí. Sběratel se něčím podobá tvůrci. Nemusí být nutně vybaven praktickou řemeslnou zručností, neboť sběratelova úloha se podobá demiurgovi. Vyniká schopností nalézat a objevovat skryté souvislosti, těšit se z objevů a vytvářet prazvláštní, leckdy odvážné konstelace jako na šachovnici, kde

hraje hru s největším hráčem proti sobě, jímž je čas. Sběratel je tedy goethovským slova smyslu šťastný člověk. Stoupá do výšin nad pozemské trápení a jindy i za cenu sebezničení obětuje sbírce duši. - Sběratel se musí umět velmi rychle a správně rozhodovat. Po celý svůj život se nezavírá drásavého pocitu, že sbírka – ačkoliv je pečeti jeho duše, možností a snů – okamžikem jeho aktivního odchodu ze života začne žít svým vlastním osudem, který může být také nezadržitelně katastrofální. - Aby mohly vznikat nové sbírky, musí jiné zanikat.

Byla to grafika, která mne už tenkrát silně zasáhla pro svůj specifický půvab a pochopitelně i dostupnost (učil jsem se odlišovat povrchní líbivost ocelorytin od starých vzácných tisků). Mnohem později jsem objevil fascinaci kresbou. Chvilé, kdy sledujete linku, jejíž virtuoza si může dovolit lehounká abstractissima, aniž by ztratila sílu v celé kompozici – to jsou okamžiky, kdy společně s tvůrcem nově prožíváte jeho doteky s věčností. Sběratel se stává jakýmsi voyeuem, neustále nahlížejícím pod pokličkou dojmů; rozněcován magií umění zvyšuje své nároky na krásu.

Vzrušení, podobné mrazivé slasti, je jednou z fází při výpravách za uměním a dostavuje se přesně před okamžikem, kdy se dozvídáte, že je možné něco získat, kdy se z nedostupného stává dostupné, ale ještě vám to neříká pane. - A když už konečně zvítězíte, uspokojíte protistranu, spadne z vás navrstvený stres, nastává zcela jiná euforie, ale to už kráčíte se svým úlovkem v podpaží. - Namlouvání skončí a vy svoji lásku umístíte mezi jiné lásky. Jste vlastně neustále znovu a znovu zamilovaní. Vydanou energii získáváte zpět laskáním až milostným. Vracíte se ke svým ziskům, třídíte, poměřujete, určujete, poznáváte. Neustále něco studujete, objevujete v katalozích a nesmíte zapomenout, že jste na všech stranách zavaleni rozličnou literaturou; posouváním imaginárních hranic vaší vášně vzniká impérium, kde jste jednookým králem mezi slepými.“

Z knihy pro vás vybral Zdeněk Řehák

KPVU, pobočka Moravská Třebová

Dne 17. října 2003 se sešlo v salonku Třebovské restaurace dvanáct příznivců výtvarného umění s cílem posoudit možnosti znovuoživení činnosti Klubu přátel výtvarného umění v Moravské Třebové. Tento klub patřil v minulosti mezi velmi aktivní spolky. Sdružoval zájemce o výtvarné umění a hlavně zanícené sběratele grafických lístků, kterým dával možnost získat nová, pro konkrétní osobu zhotovená exlibris či volné grafické lístky. Tento spolek v minulosti úspěšně spolupracoval s ústředím v Praze a s pobočkami v Mohelnici, Prostějově, Olomouci a Brně. V rámci své bohaté činnosti umožnil vytvoření řady krásných grafických listů z Moravské Třebové i s jinými náměty. Mezi přední představitele tehdejšího KPVU patřili MUDr. L. Loubal, J. Mauler, V. Kovář, J. Lohynský a další.

Návazně na tradici a rozhodnutí říjnové schůzky, byla v únoru 2004 obnovena činnost Klubu přátel výtvarného umění v Moravské Třebové, jako pobočky KPVU v Praze. Kromě pravidelných výměnných schůzek členů klubu se uskutečnilo několik sobotních výletů za poznáním, do galerie pana Bartoše v Úsově, Kafé galerie pana

Krňávka v Rovensku, do ateliéru manželů Jandových v Osíku a do prodejní galerie manželů Zoubkových v Litomyšli. Za velmi zdařilé akce lze považovat dvě setkání sběratelů exlibris, přesahující rámec regionu. Na těchto setkáních měli možnost třebovští sběratelé navázat nové kontakty a získat výměnou nové grafické lístky. Účast sběratelů z Pardubic, Přerova, Brna, Olomouce, Kroměříže a Ostravy svědčí o více než regionálním zájmu. Význam podtrhuje i pravidelná účast starosty města, jako hostitele cizích návštěvníků. V letošním roce se konalo (2. září 2006) již třetí setkání tohoto druhu, tradičně v jídelně Hedvy, a. s. na Lanškrounské ulici, za což upřímně děkujeme.

V rámci ediční činnosti byl vydán soubor grafických lístků pod názvem Moravskotřebovské motivy a v letošním roce je realizován další soubor Moravskotřebovské motivy II – sochy, věnovaný sochám z dílny Jiřího Františka Pacáka, významného českého sochaře, působícího v Moravské Třebové. Pro účastníky setkání byly zhotoveny účastnické listy Gennadije Alexandrova, Ludmily Jandové a Milana Němce, rytce působícího v našem městě. Pro letošní setkání sběratelů exlibris je plánován účastnický list třebovské rodačky grafičky PaedDr. Hany Horské. Nelze opomenout ani soubor litografií Františka Žáčka, třebovského výtvarníka, zobrazující Moravskotřebovsko v historických dokumentech, včetně pamětního listu k 100. výročí muzea a exlibris vlastníků tohoto souboru. Za úspěch lze považovat i první list subskripce KPVU, zhotovený Alenou Antonovou. Pro lepší informovanost a dokumentaci činnosti začala letos rada KPVU vydávat informační zpravodaj Echo. V neposlední řadě činnosti klubu přispívá i spolupráce s galeriemi Dagmar, Lukart a s galerií pana Paďoura.

Zveme vás do svých řad a přejeme si, aby mezi nás zavítalo i větší množství mladých, kteří by dávali záruku pro budoucí pokračování této krásné a ušlechtilé záliby v našem městě.

Jiří Vinkler, předseda KPVU Moravská Třebová

EXLIBRIS EMY DESTINNOVÉ – OPRAVA

Autorem exlibris pro Emu Destinnovou není Alfred Cossmann, jak bylo chybně uvedeno v článku na str. 42 a 43 v Knižní značce 2/2006. Na tuto zřejmou chybu nás upozornil dr. Ottmar Premstaller, velký znalec grafického díla A. Cossmanna. Stručná informace o tomto exlibris, jejímž autorem je dr. J. Chalupský, byla rovněž vytištěna na str. 8 v Knižní značce 1/2003, včetně reprodukce tohoto exlibris bez uvedení autora. Nezbyvá tedy než předpokládat, že se jedná o reprodukci obrázku z knihy Hermana Huga, jak tomu napovídá naprostá shoda obou kreseb.

Redakce

PUBLIKACE

GRAPHEION, mezinárodní revue o současné grafice, umění knihy, tisku a papíru

Lze jen přivítat skutečnost, že po více než třech letech od posledního čísla a po deseti letech od počátku vydávání se na přelomu roku objevil na pultech prodejen a galerií nový výtisk Grapheionu. Je to sešit v pořadí osmnáctý, jedinou změnou je jeho objem, protože ze čtvrtletníku se změnil na ročenku. Rozsah vzrostl na úctyhodných 190 stran; skvělá grafická úprava, bezvadný tisk a hlavně mimořádně zajímavý obsah zůstaly. Letošní výtisk stojí 400 Kč. A to vše bez jinak všudypřítomné a nervující reklamy a inzerce! Paní PhDr. Simeoně Hoškové, editorce, šéfredaktorce a duši celého projektu je třeba jen gratulovat.

Část obsahu Grapheionu 2005 je věnována světovým událostem současné grafiky - výstavám a soutěžím; zásadními příspěvky si všímá řady významných osobností (v tomto čísle např. článek T. Vlčka o Vojtěchu Preissigovi, H. Larvové o Vladimíru Boudníkovi, K. Maliňáka o Kolomanu Sokolovi), sbírek, uměleckých sdružení a škol. Z oboru našeho zájmu upozorňuji na svěže napsaný příspěvek Benoíta Junoda XXXI. kongres F.I.S.A.E. (s mnoha zajímavými informacemi z historie kongresů předchozích), na článek Jeleny Iljinové Mistr grafické miniatury Vladimír Zujev, na obsáhlou informaci S. Hoškové o loňském XI. Trienále exlibris v Chrudimi a na podrobně publikované výsledky některých mezinárodních soutěží exlibris a drobné grafiky.

MH

Grafické techniky

Sdružení českých umělců grafiků HOLLAR uspořádalo v letech 2003 až 2006 vždy jednu výstavu uměleckých grafických technik a ke každé výstavě vydalo stručný katalog v barevné obálce 21x21 cm.

Grafické techniky 1. Dřevořez, dřevoryt, linoryt. Úvodní článek Blanka Stehlíková, 24 reprodukcí v textu a 12 barevných reprodukcí na obálce, vysvětlení grafických technik. Praha 2003.

Grafické techniky 2. Lept, akvatinta, kombinovaná technika. Úvodní článek Karel Žižkovský, 26 reprodukcí v textu a 12 barevných reprodukcí na obálce, vysvětlení grafických technik. Praha 2004

Grafické techniky 3. Rytina, suchá jehla, mezzotinta. Úvodní článek Karel Žižkovský, 42 reprodukcí v textu a 12 barevných reprodukcí na obálce, vysvětlení grafických technik. Praha 2005.

Grafické techniky 4. Litografie. Úvodní článek Karel Žižkovský, 42 reprodukcí v textu a 12 barevných reprodukcí na obálce, vysvětlení grafické techniky. Praha 2006.

Jednotlivé publikace lze zakoupit za 40 Kč v Galerii HOLLAR, Smetanovo náměstí 6, Praha 1.

Tyto užitečné publikace přiblíží návštěvníkům výstav grafické techniky a seznámí je prostřednictvím reprodukcí a úvodního textu se staršími i současnými výtvarníky-grafiky. Mám pouze tři drobné připomínky: Jiří Brázda tvoří technikou mezzotinty a často v kombinaci s rytinou a suchou jehlou. Je to tedy kombinovaná technika, ale „suchá“. Přejmenování Aloise Moravce na Antonína si jistě každý opraví. Z dokumentačního hlediska chybí seznam vystavených prací na jednotlivých výstavách.

Lgh

Jan Chovanec: Oldřich Páleníček v koloběhu života

Drobná brožura obsahuje text Jana Chovance, ze kterého se dozvíme základní životní data výtvarníka Oldřicha Páleníčka, narozeného 9. října 1941 ve Zlíně. Jeho současnou činnost autor charakterizuje takto: „*Věnuje se grafice, exlibris, knižní ilustraci – a v neposlední řadě i přípravě studentů ke studiu na uměleckých školách. V roce 1994 se začíná specializovat na typografii, ruční sazbu, xylografii, bibliografický knihtisk; nejraději pracuje v technice linorytu, suché jehly a leptu.*“

Brožurka obsahuje rovněž básně v próze jeho matky Boženy Páleníčkové, známé spisovatelky literatury faktu a básničky. Grafická a ilustrační práce Oldřicha Páleníčka je představena 40 reprodukovanými dřevoryty a kresbami, včetně čtyř exlibris.

Brožurka má 48 stran včetně obálky a byla vytištěna v Uherském Brodě v roce 2006 ve vydavatelství JASPIS.

Oldřich Páleníček. C8+X3. 2003

Oldřich Páleníček. C8+X3. 2003

ČASOPISY

L'EX-LIBRIS français, N° 238, 2006

Časopis obsahuje článek o grafikovi André Deslignièresovi (1880- 1968) od Jeana-Françoise Lefebura a článek J-F Le Dénicheura o exlibris Jeana-Émila Labourea (1877-1943) s množstvím reprodukováných exlibris. Na prostřední dvojstránce jsou mezi množstvím barevně reprodukováných exlibris a novoročenek také exlibris od P. Hlavatého a K. Demela.

EXLIBRISWERELD, N° 1, 2006

Časopis nizozemských sběratelů přináší články o ruském grafikovi Vladimíru Vereščaginovi s několika reprodukcemi jeho exlibris, o německé grafičce Regině Franke (1953) rovněž s ukázkami jejích prací a o grafikovi Romanu Sustovovi z Běloruska s ukázkou jeho prací v leptu a v linorytu.

EXLIBRIS BULLETIN DE LIAISON DU CERCLE PIERRE ROBERTI, N° 45, březen 2006

Časopis vydávaný v Lucembursku přináší vzpomínku na dr. Rema Palmiraniho s reprodukováným exlibris od Vladislava Kasky. Je zde představen německý tvůrce heraldických exlibris Lothar Müller-Westphal a ruská grafička Olga Keleinikova. Článek k 60. výročí úmrtí generála Pattona je doprovázen několika exlibris od belgického grafika Hedwiga Pauwelse. Emil Orlik vytvořil v roce 1922 exlibris pro německého dramatika Gerharda Hauptmanna, jak uvádí ve svém článku Heinz Decker.

CHATAŘ A CHALUPÁŘ, č. 7/2006

Časopis přináší zajímavý článek s názvem Pod naším okénkem roste tam růžička ... od Martiny Lžičařové. Pod tímto poetickým názvem se skrývá návštěva autorky článku na chalupě ve Velenovech u naší čestné členky, akademické malířky a grafičky Aleny Antonové. Barevné fotografie zachycují exteriér a interiér chalupy a sochy akademického sochaře Petra Šturmy, zemřelého manžela Aleny Antonové. Dovíme se zde něco málo ze soukromého života obou umělců a něco o chalupě, kde A. Antonová maluje své obrazy a odlévá do zachovaných forem kubistické sochy Petra Šturmy, aby je pak umístila do rozlehlé zahrady.

VÝSTAVY

Výstavní plán **Galerie HOLLAR** na III. čtvrtletí 2006

Smetanovo nábřeží 6, 110 00 Praha 1

20. 9 – 15. 10. Karel Vysušil – On mini po maxi (grafické ohlédnutí).

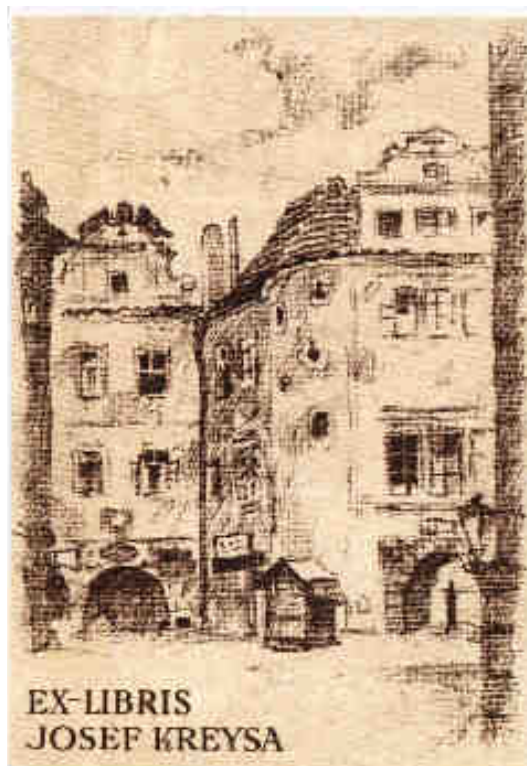
18. 10. – 12. 11. Současná americká grafika – S.A.G.A., New York.

15. 11. – 23. 12. XII. festival komorní grafiky.

Vernisáž výstavy je vždy první den výstavy v 17 hodin.

KDO O NICH NĚCO VÍ?

Třebaže nám nikdo nenapsal žádnou informaci o dvou exlibris, která jsme reprodukovali v minulém čísle Knižní značky, vyzkoušíme vážení čtenáři vaše vědomosti opět. Reprodukujeme dvě neznámá exlibris a těšíme se, že určíte autora, majitele či jiné souvislosti.

CHLÉB – NAŠE KULTURNÍ DĚDICTVÍ

je název srbsko-turecko-německé soutěže na toto téma. Exlibris, jejichž počet není omezen, (od každého vždy po čtyřech kopiích, rozměr obrázku ne větší než 13 cm), mají být posílána do **15. prosince 2006** na adresu: Balkankult Foundation, Trg Nikole Pasica 1, 11000 Beograd, Serbia. Nevyžaduje se žádná speciální přihláška. Další informace na e-mailu: contact@breadculture.net.

Pokud budete mít zájem o přeložené podmínky této soutěže, napište na moji adresu: Josef Chalupský, Družstevní ohoz 52, 140 00 Praha 4, tel. 241 413 104, e-mail: chalupsk@natur.cuni.cz.

Josef Chalupský

UPROSTŘED ČESKÉHO RÁJE

Uprostřed Českého ráje je městečko Sobotka a uprostřed Sobotky najdete Šolcův statek, kde u stolu „zdělanců“ sedává „statkář“ dr. Karel Samšiňák se svými věrnými přáteli. Tento stůl, statek a Sobotka – to jsou medová místa! Jednou ochutnáš a už jsi přilepen, chycen.

A protože všichni chceme, aby to bylo **navždy**, rozhodli jsme se založit sdružení, jehož členové budou pomáhat při údržbě, rekonstrukci i dalších činnostech statku. Občanské sdružení Přátelé Šolcova statku bylo založeno v červnu roku 2005 a k dnešnímu dni má 25 členů. Dalo si za úkol podílet se všemi možnými způsoby na kulturní činnosti a na opravách statku. Pořádáme besedy, pořady i výstavy, a v této práci chceme pokračovat i po nutné rekonstrukci.

Jsme velice rádi, že vám, členům Spolku sběratelů a přátel exlibris v Praze, můžeme poděkovat za morální i finanční pomoc a těšíme se, že vás budeme moci přivítat na opraveném Šolcově statku. Rekonstrukce totiž letos v srpnu začala.

Za Občanské sdružení Přátelé Šolcova statku: Helena Ježková a Ivan Kozel

OZVĚNY Z MINULOSTI SSPE

Knižní značka, č. 4-6, ročník VI, prosinec 1946

Exlibris za ostnatými dráty. Dr. Jaroslav Malý.

Již několik dní pobytu v pověstném táboře Dachau bylo za námi! V pruhovaných trestaneckých šatech s číslem na prsou opět jsme – kteréhosi dne po 15. září 1939 – pochodovali na velké táborové náměstí k protivnému dennímu apelu, srazu, abychom vyslechli denní rozkazy a abychom byli sečtení, zda nikdo nechýbí. V nejistotě i starostech, co den a budoucnost přinese, vřadil jsem se do pochodující kolony, aniž jsem věnoval pozornost tomu, kdo kráčí vedle mne. Stanuli jsme na náměstí a tu kamarád po mé levici mne oslovil: „Já jsem Dlabač. Tebe znám a snad se na mne pamatuješ.“ Překvapen ihned jsem se rozpomněl: „Ano! Vyměňovali jsme spolu exlibris. Jednou jsi mne navštívil. Získal jsem od tebe několik listů Bayrosových!“ Soused mne přerušil: „A vedle mne stojí ještě jeden exlibrista-soudce Pavelka z Telče!“ V rychlosti jsme si podali všichni tři ruce a po provedeném apelu jsme při zpátečním pochodu do bloku navázali bližší hovor.

O všech třech aktérech nalezneme informace v publikaci Milana Humplíka: Osobnosti českého exlibris, SSPE, Praha 2005.

Výbor SSPE se rozhodl vydávat cizojazyčnou přílohu Knižní značky od roku 2007. Tato příloha bude obsahovat zkrácené překlady hlavních článků a další informace, které mohou naše zahraniční členy zajímat. Základním jazykem má být angličtina a druhým jazykem němčina. Příloha, vzhledem k malému nákladu, asi 60 ks, bude rozmnožována xeroxem. Hledáme redaktora a překladatele pro tuto cizojazyčnou přílohu Knižní značky.

Vážení členové, vaše nabídky na spolupráci zašlete na adresu SSPE.

INHALT:

Artikel:

Hana ČÁPOVÁ, akademische Malerin: Die Fragen und die Antworte

Die Ausgezeichnete Tschechische Künstlerin antwortet auf eigene Fragen, die sich auf seiner graphischen Schöpfung erstrecken.

RNDr. Karel ŽIŽKOVKÝ: Die Ausstellung von Jan Kavan in Chrudim

Die Vorwort zur Ausstellung der Grafiken von dem akademischen Maler Jan Kavan in Galerie Nová síň in Chrudim.

Dipl. Ing. Jan LANGHAMMER, CSc. : Josef Váchal a Anna Macková – die graphische Schöpfung

Die Nachricht über der Ausstellung auf der Schloss Kozel, die liegt 15 km von Pilsen. Es war ungefähr 300 Grafiken, vor allem Exlibris, von beiden Künstler ausgestellt.

Dipl. Ing. Jan LANGHAMMER, CSc. : Karla Rývolová – Graphiken, Pastells und Kollagen

Die Nachricht über der Ausstellung der Künstlerin auf der Schloss Kozel.

Jaroslav ŠULC: Hundert Jahre vom Rudolf Švajdler Geburtstag

Dieser sehr wenig bekannter, aber talentierten, tschechischer Maler und Grafiker, der auch einpaar Exlibris geschafft hat, starb sehr jung.

Zdeněk ŘEHÁK: Hundert Jahre vom Jaroslav Ježek Geburtstag

Der berühmte tschechische Musiker und Komponist inspirierte der Grafiker Vojtěch Cinybulk zum Exlibris mit seiner Karikatur.

Mirko RIEDL: Erinnerung an Petr Kein, Opfer der Holocaust

Der Maler und Graphiker Petr Kein, der sehr jung starb, hat auch ein Exlibris geschafft.

RNDr. Ivan PANENKA: Die traurige Nachricht aus Bratislava

Am 10. August 2006 hat der slowakischen Graphiker und Pädagoge prof. Igor Rumanský gestorben,

Doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Sankt Petersburg – der Geist der Stadt, die Erlebnisse, die Leute

Die Nachricht über dem Wettbewerb aus dem Jahre 2003.

Mgr. Martin MANOJLÍN: Anna Tikhonova und Tatsiana Siplevich

Der Autor die jungen Graphikerin aus Minsk in Belarus vorgestellt.

Mirko RIEDL: Die Ausstellung von Exlibris in Ivančice

Die Nachricht über der Ausstellung der historischen Exlibris.

Zdeněk ŘEHÁK: Wolfgang Amadeus Mozart in Exlibris

Die tschechischen Künstler haben viele Exlibris mit den Motiven, die an den genialen Musiker W. A. Mozart erinnern, geschafft.

Martina KVAPILOVÁ: Datenbanksystem und Digitalisierung der Gestanden in der Sammlung

Es ist die freie Anschauen in der Sammlung der Bucherei der Nationalmuseum in Prag über Webseite vorbereitet.

PaedDr. Oldřich PÁLENÍČEK: Exlibris Hlohovec 2005

Die Nachricht über dem Wettbewerb für die Schüler in der Schöpfung der Exlibris.

Doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Das Wettbewerb zu den XI. Paralympischen Winterspielen in Turin

Doc. RNDr. Josef CHALUPSKÝ: Die typografischen Schriften und Typografie

Die Nachricht über dem Wettbewerb für die typografischen Exlibris.

Dipl. Ing. Jan LANGHAMMER, CSc. : Ladislav Hodný – die Bilder, die künstlerischen Einbänden, die Zeichnungen

Die Ausstellung der Künstler in dem barocken Kloster Skalka in der Stadt Mníšek pod Brdy.

Mgr. Ladislav DVOŘÁK: Der Tag für die Exlibrisaustauschung in Turnov

Ing. Milan HUMPLÍK: Die Tagung der Deutschen Exlibrisgesellschaft im Jahre 2007

Zdeněk ŘEHÁK: In Gefangenschaft der Leidenschaft – die Sammlung von Patrik Šimon

Jiří VINKLER: KPVU, die Zweigstelle in Moravská Třebová

Redaktion: Exlibris für Emma Destinn – die Berichtigung

Publikationen

Aus dem Leben der Gesellschaft: Die Nachrichten aus dem SSPE Ausschuss. Die Echos von der Vergangenheit, Mitgliederbewegung.

Seznam příloh:

Soupis exlibris: Jaroslav Hořánek, dodatek soupisu a soupis novoročenek.

IV. a V. pozvánka – přednáška a adventní večer.

KNIŽNÍ ZNAČKA číslo 3/2006 · Redaktor: Ing. Jan Langhammer, CSc.,

Ke Kukačce 19, 312 00 Plzeň, langhammer.jan@quick.cz.

Redakční rada: Ing. Milan Humplík, Doc. RNDr. Josef Chalupský a Ing. Ivan Boháč.

Jazyková korektura: René Keller.

Název časopisu a logo na poslední straně: akademický malíř Miroslav Houra.

Administrátor: Karel Fojt, Zdiměřická 8, 149 00 Praha 4.

Vydává: Spolek sběratelů a přátel exlibris v Praze, P. O. BOX 645,
111 21 Praha 1, číslo účtu: 87951/0300.

SWIFT (BIC): CEKOCZPP. IBAN: CZ28 0300 0000 0000 0008 7951.

ISSN 1211- 3840 · Číslo registrace MK ČR E 11475 ·

Počítačová sazba, grafická úprava a zlom: Ing. Jiří Langhammer.

Tisk: Miroslav Kratochvíl, Radnice čp. 398. Náklad 600 výtisků.

Rozesílá Postservis Praha.

Toto číslo vyšlo 30. 9. 2006. Redakční uzávěrka příštího vydání: 30. 11. 2006.